

Затверджено
рішенням вченої ради ННЦГО
прот. № 1 від 11 вересня 2023 р.

Рекомендовано на засіданні кафедри
Іноземних мов
прот. № 1 від 11 вересня 2023 р.

СИЛАБУС з дисципліни

Лексикологія англійської мови

Семестр 4, 2023/2024 н.р.
освітній рівень перший (бакалавр)
галузь знань 03 Гуманітарні науки
спеціальність 035 Філологія
освітня програма: - переклад та англійська мова і література (ПАМіЛ)

Час та аудиторія проведення занять згідно розкладу <http://rasp.kart.edu.ua/>

Команда викладачів:

Донець Світлана Михайлівна, sv.donets04@gmail.com

Контакти: +38 (057) 730-10-43, e-mail: in_yaz@kart.edu.ua

Години прийому та консультацій: 14.00-16.00 (Середа, четвер)

Web-site: <http://www.ukrsurt.com.ua/>

<http://kart.edu.ua/mat-po-fak-ua/mat-fac-upp-ua>

<http://www.ukrsurt.com.ua/>

Анотація курсу: ознайомлення студентів з теоретичними основами лексикології і лексикографії; розвивати і удосконалювати навички практичного використання мовних одиниць у різних стилях мови, усього синонімічного багатства мови, її різноманітних виразних засобів; порівняння явищ іноземної мови, що вивчається, з рідною мовою; лексичний аналіз тексту, де розглядається морфемна структура слова, метафора, метонімія, синонімія, антонімія, гіпербола, словосполучення і т. ін., використання різноманітних лексикографічних джерел (етимологічних, енциклопедичних, філологічних словників, словників сленгу і т. ін.), висловлення своєї точки зору на те чи інше лінгвістичне явище, допомогти студентам з'ясувати основні питання сучасної лексикології англійської мови, як складової частини загального мовознавства, з усіма її особливостями і характеристиками, розглянути головні напрямки і методи дослідження лексики, вивчити лексичні явища у їх морфологічному складі, за значенням, сталими властивостями, лексико-стилістичними ознаками, походженням, діалектними розбіжностями, відповідно до державних та європейських стандартів; розроблення на цій основі підходів щодо удосконалення системи формування практичної готовності бакалаврів до викладацької та науково-педагогічної діяльності.

Основним завданням вивчення навчальної дисципліни «Лексикологія англійської мови» є розвиток знань, вмінь та навичок іншомовної комунікації у різних сферах професійної діяльності, піднесення рівня підготовки студентів з теорії мови, що має сприяти науковому розумінню різних методів лінгвістичних досліджень, в тому числі структурного аспекту вивчення мовних явищ.

Мета курсу: формування компетенцій

- 1. Ціннісно-сміслову компетентність** (формування та розширення світогляду студента в області всебічного використання іноземної мови в діловому середовищі);
- 2. Загальнокультурну компетентність** (розуміння культурних, історичних та регіональних особливостей англійськомовних країн для міжкультурної комунікації та ведення партнерських відносин);
- 3. Навчально-пізнавальну компетентність** (формування у студента зацікавленості до вивчення іноземної мови з подальшим використанням одержаних знань у професійній діяльності з метою розвитку креативної складової компетентності; оволодіння розмовними та письмовими навичками);

здатність студента формувати цілі дослідження та, з метою їх вирішення, вміння знаходити рішення у нестандартних ситуаціях при спілкуванні іноземною мовою);

4. Інформаційну компетентність (розвиток вмінь студента до самостійного пошуку, аналізу, структурування та відбору потрібної інформації з іноземних джерел в рамках професійної діяльності);

5. Комунікативну компетентність (розвиток у студента навичок роботи в команді шляхом реалізації групових проектів, вміння презентувати власний проект та кваліфіковано вести дискусію у досліджуваній сфері іноземною мовою);

6. Компетентність особистісного самовдосконалення (елементи фізичного, духовного й інтелектуального саморозвитку, емоційної саморегуляції та самопідтримки; підтримка постійної жаги до самовдосконалення та самопізнання, шляхом постійного пошуку нетрадиційних підходів).

Обсяг занять

Обсяг:	3 кредити ЄКТС
Кількість модулів:	2
Звітність:	Залік
Лекцій за семестрами, год.	15
Практичних занять за семестрами, год	15
Самостійної роботи за семестрами, год	60

ТЕМАТИКА (ЗМІСТ) ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

Модуль 1. Слово і значення

Тема 1. Етимологічні джерела мови. Загальні аспекти лексикології. Складова англійського лексикону. Асиміляція запозичень. Ступені асиміляції.

Тема 2. Структура слова у сучасній англійській мові. Морфемний аналіз.

Тема 3. Непродуктивні способи словотвору (афіксація, конверсія, складні слова).

Тема 4. Продуктивні способи словотвору (лексичні та графічні скорочення, усічення, бленд, зворотній словотвір, звукова імітація, субстантивація, чергування наголосу).

Тема 5. Значення слова. Типи значень. Граматичне та лексичне значення. Денотативне та конотативне значення. Стилїстичне значення.

Тема 6. Семантична класифікація слів. Різні точки зору на поняття синонімії. Проблема класифікації синонімів.

Модуль 2.

Предмет і завдання контрактивної лінгвістики

Тема 1. Структурні методи дослідження лексики.

Тема 2. Словотвір (деривація). Зворотний словотвір. Конверсія.

Тема 3. Синтаксичний словотвір. Складні слова.

Тема 4. Функціональна диференціація лексики.

Тема 5. Семасіологія. Полісемія слова.

Тема 6. Фразеологія. Стійкість і варіативність фразеологізмів.

Тема 7. Варіанти англійської мови. Англійська лексикографія. Історія англійської, американської лексикографії.

Тема 8. Головні проблеми лексикографії. Типи словників.

ТЕМАТИКА (ЗМІСТ) ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Модуль 1

Тема 1. Предмет і завдання курсу “Лексикологія англійської мови”, основні теоретичні положення курсу. Проблема визначення термінів “власномовна лексика”, “запозичення”, “семантичні запозичення”, “джерела запозичень”, “походження запозичень”. **Тема 2.** Семантична характеристика власномовних слів в англійській мові. Здатність до словотвору власномовних слів у сучасній англійській мові. Іншомовні елементи у сучасній англійській мові. **Тема 3.** Морфологічна структура слова. Морфемні типи морфем. Структурні типи слів. Морфемний та похідний (дериваційний) аналіз. Метод безпосередньо складових. **Тема 4.** Словотвір у сучасній англійській мові. Продуктивні та непродуктивні способи словотвору.

Модуль 2

Тема 1. Референційний та функціональний підхід до значення. Зв'язок між ними. Метафора, метонімія. **Тема 2.** Звуження значення, спеціалізація значення, розширення значення, генералізація значення, деградація, амеліорація. **Тема 3.** Фундаментальні засади контрастивної лексикології. **Тема 4.** Лексична дериватологія.

Тематика (зміст) самостійної роботи

Варіанти англійської мови. Гібриди. Етимологічні дублети. Лексичні запозичення з часів раннього Відродження та запозичення із слов'янських мов. Асиміляція запозичень, фонетична адаптація. Афіксація. Префіксація. Походження, вживання та функції префіксів. Полісемія слова. Омонімія (омографи, омофони, омоформи, омофрази, омоніми-композиції). Спільність і розходження значень основ. Парадигматичне поле, словотворчі парадигми, синтагматичні поля, комплексні поля. Експресивний ресурс лексичної системи англійської та української мов. Словоскладання і скорочення в англійській та українській мовах. Стратифікація словникового складу мови за хронологічним критерієм. Діалекти сучасної англійської та української мов. Мовний субстандарт. Типи словників. Ознайомитися з історією створення Оксфордського словника англійської мови.

Тематика (зміст) лабораторних занять.

Не передбачено навчальним планом.

Тематика (зміст) семінарських занять.

Не передбачено навчальним планом.

Рекомендована література:

Основна:

1. Квеселевич Д.І., Сасіна В.П. Практикум з лексикології сучасної англійської мови. –Вінниця, 2003.
2. Мостовий М.І. Лексикологія англійської мови. –Харків, 1993
3. Bauer L. English Word-Formation / L. Bauer. Cambridge: Cambridge University Press, 1996.
4. Crystal D. The Cambridge Encyclopedia of the English Language. -Cambridge: Cambridge University Press, 2001.
5. Ginzburg R.S., Khidekel S.S., Knyazeva G.Y., Sankin A. A. A course in Modern English Lexicology. –М., 1986.
6. Верба Л. Г. Порівняльна лексикологія англійської та української мов. — Вінниця. Нова книга, 2008. – 246 с.
7. Грищенко А. П. Сучасна українська літературна мова. — К.: Вища шк., 1997. — 492 с.
8. Квеселевич Д. І., Сасіна В. П. Практикум з лексикології сучасної англійської мови. — Вінниця: Нова кн., 2001. — 126 с.
9. Аліфіренко М. Ф. Теоретичні питання фразеології. — Х., 1987. — 135 с.
10. Бугайчук О. В. Лексикологія англійської та української мов: Методичні рекомендації для студентів III курсу факультету лінгвістики, спеціальності “Переклад”. — К.: Вид-во НАУ, 2004. — 56 с.
11. Ващенко В. С. Українська семасіологія: Типологія лексичних значень. — Дніпропетровськ, 1981. — 67 с.
12. Деменчук О. В. Порівняльна лексикологія української та англійської мов. — Рівне: Перспектива, 2005. — 165 с.
13. Зацний Ю. А. Мова і суспільство. Збагачення словникового складу англійської мови. Запоріжжя, 2001. 242 с.
14. Івченко А. О. Українська народна фразеологія: ономастика, ареали, етимологія. Х., 1999.
15. Лисиченко Л. А. Лексикологія сучасної української мови. Харків, 1977. 133 с.
16. Мазурик Д. В. Інноваційні процеси в лексиці сучасної української мови. Львів, 2002. 202 с.
17. Сімонюк В. П. Семантико-функціональний аналіз іншомовної лексики в сучасній українській мовній картині світу. Х., 2000. 2 с.
18. Стишов О. А. Українська лексика кінця ХХ століття. К.: Пугач, 2005. 385 с.
19. Раєвська Н. М. Лексикологія англійської мови. К.: Вища шк., 1979. 189 с.
20. Chafe L. Meaning and Structure of Language. Chicago-London: The Univ. of Chicago Press, 1971.
21. Ulmann S. Semantic Universals: Universals of Language. Oxford, 1994.

Допоміжна:

1. Квеселевич Д.І. Сасіна В.П. Практикум з лексикології сучасної англійської мови: Навчальний посібник.- Вінниця, 2003.
2. Kuznetsova V.S. Notes on English Lexicology. Kyiv, 1996.

Інформаційні ресурси в інтернеті

1. <https://www.wordspy.com>
2. <http://languagehat.com/>
3. <https://www.etymonline.com/>
4. <http://jurnal.org/articles/2009/fill9.html>

Вимоги викладача: студент повинен розуміти, що його поведінка та дії знаходяться під пильною увагою товаришів, батьків, викладачів, потенційних роботодавців і суспільства та визначають обличчя Університету. Виходячи з цього, студенти мають поводитися таким чином, щоб підтримувати високу репутацію Університету. Студент Університету старанно і чесно навчається з метою здобуття високоякісної освіти і навичок для задоволення своїх потреб, вимог держави, роботодавців, суспільства.

Порядок оцінювання результатів навчання:

Порядок оцінювання результатів навчання визначається Положенням про контроль та оцінювання якості знань студентів в Українському державному університеті залізничного транспорту.

Формування оцінки за 100-бальною шкалою

Максимальна кількість балів	
Вид контролю	Сума балів
Поточний контроль:	до 60
1) тестові завдання до теми/виконання домашнього завдання	до 10
2) опрацювання матеріалу лекційного/практичного заняття	до 25
3) робота з різноманітними джерелами інформації по темі	до 25
Модульний контроль	до 40

Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач вищої освіти за модуль, становить **100** (до 60 балів поточного контролю та до 40 балів модульний контроль). Середнє арифметичне суми модульних оцінок складає оцінку за семестр.

При заповненні заліково-екзаменаційної відомості та залікової книжки і

індивідуального навчального плану (при успішній здачі іспиту) здобувача вищої освіти, оцінка, виставлена за 100-бальною шкалою, повинна бути переведена до національної шкали (відмінно, добре, задовільно (незадовільно) та шкали ECTS (A, B, C, D, E, F).

Визначення назви за національною шкалою(оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS Оцінка
ВІДМІННО – 5	<u>Відмінно</u> – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A
ДОБРЕ – 4	<u>Дуже добре</u> – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	B
	<u>Добре</u> – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	C
ЗАДОВІЛЬНО - 3	<u>Задовільно</u> - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	D
	<u>Достатньо</u> – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E
НЕЗАДОВІЛЬНО - 2	<u>Незадовільно</u> – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік або екзамен (без повторного вивчення модуля)	35-59	FX
	<u>Незадовільно</u> - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	F

Команда викладачів:

Донець Світлана Михайлівна (<http://kart.edu.ua/staff/donec-sm>). Отримала ступінь к.філол.н. за спеціальністю 10.02.04 германські мови у 1990 р. Напрямки наукової діяльності: стилістика та лінгвістика тексту, імплікативний потенціал подібних засобів, концептуальна лінгвістика.

КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Заплановані загальні компетентності (ЗК), фахові компетентності (ФК) та результати навчання (РН):

ЗК 05 Здатність учитися і оволодівати сучасними знаннями, узагальнювати сприйняту інформацію, ставити цілі і обирати шляхи їх досягнення.

ЗК 06 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;

ЗК 09 Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 10 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК 12 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;

ЗК-13 Здатність проведення досліджень на належному рівні;

ФК 01 Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК 02 Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК 03 Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов, що вивчаються, критично осмислювати лінгвістичні теорії, концепції, підходи та використовувати їх у перекладацькій діяльності.

ФК 04 Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди мов, що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію, застосовувати комунікативні стратегії (риторичні та стилістичні) відповідно до прийнятих норм у різних сферах комунікації та використання їх для вирішення професійних задач.

ФК 10 Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів (зокрема, технічного перекладу галузевого спрямування).

РН 02 Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

РН 03 Організовувати процес свого навчання й самоосвіти, узагальнювати отримані знання, вивчати нові тенденції та підходи для подальшого використання у професійній діяльності чи зміни вектора працевлаштування.

РН 07 Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів у проведенні навчальних занять як викладача та підготовки навчально-методичної документації з відповідних дисциплін.

РН 09 Характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов, що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію.

РН 10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у професійній діяльності.

РН 12 Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

РН 15 Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів (зокрема, галузевої спрямованості).

РН 16 Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної та загальної інженерної та економічної спеціалізації, вміти застосовувати їх у професійній діяльності.

РН 17 Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

Кодекс академічної доброчесності:

Порушення Кодексу академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним. Кодекс доступний за посиланням: <http://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/06/kodex.pdf>. Зокрема, дотримання Кодексу академічної

доброчесності УкрДУЗТ означає, що вся робота на іспитах та заліках має виконуватися індивідуально. Під час виконання самостійної роботи студенти можуть консультиватися з викладачами та з іншими студентами, але повинні самостійно розв'язувати завдання, керуючись власними знаннями, уміннями та навичками. Посилання на всі ресурси та джерела (наприклад, у звітах, самостійних роботах чи презентаціях) повинні бути чітко визначені та оформлені належним чином. У разі спільної роботи з іншими студентами над виконанням індивідуальних завдань, ви повинні зазначити ступінь їх залученості до роботи.

Інтеграція студентів із обмеженими можливостями:

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства.

Для інтеграції студентів із обмеженими можливостями в освітній процес Українського державного університету залізничного транспорту створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних, телекомунікаційних технологій. Доступ до матеріалів дистанційного навчання з цього курсу можна знайти за посиланням: <http://do.kart.edu.ua/>